

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Gyakornoki Szabályzata

Gyakornoki szabályzat

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 22. § (9) bekezdés és a 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szerint kiadom az alábbi szabályzatot, mely a meghatározott feladatok szakszerű és hatékony végrehajtását szolgálja, a gyakornoki követelmények teljesítésével és a teljesítmény mérésével, értékelésével összefüggő eljárásrendet rögzíti.

A szabályzat célja

A szabályzat célja az intézményben dolgozó gyakornokok felkészítésének, beilleszkedésük segítésének megalapozása, a foglalkoztatási feltételek rögzítése annak érdekében, hogy segítse a gyakornokok tudásának, képességeinek, készségeinek fejlesztését, alakítsa, fejlessze az elkötelezettségüket a pedagógiai szakszolgálati tevékenység, mint hivatás iránt, segítse a köznevelés ágazati céljaival, és az intézményi célokkal való azonosulást.

1. Jogszabályi háttér:

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII. 30) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

2. A Gyakornoki Szabályzatban használt fogalmak

gyakornok: a pedagógiai szakszolgálat intézményében a munkakör betöltéséhez előírt végzettséggel és szakképzettséggel, valamint két évnél kevesebb szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógus-munkakörben foglalkoztatott közalkalmazott. (Ha a pedagógus munkakörre foglalkoztatási jogviszonyt létesítő személy nem rendelkezik két év szakmai gyakorlattal, de bármely más munkakörben legalább hat év szakmai gyakorlatot szerzett, mentesül a pedagógus előmeneteli rendszer gyakornoki szakasza alól.)

szakmai gyakorlat: pedagógus munkakörben, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó munkakörben közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban, óraadói megbízásra szóló polgári jogi jogviszony keretében, az Európai Iskolákban pedagógus-munkakörben munkaviszonyban, pedagógus-képzést folytató felsőoktatási intézményben folytatott oktatói tevékenységgel, vagy a miniszter igazolása alapján közszolgálati jogviszony keretében köznevelés országos irányításával összefüggő munkakörben eltöltött szakmai tevékenységgel szerezhető meg.

A szakmai gyakorlat időtartamába nem számít be a foglalkoztatási jogviszony esetén a fizetés nélküli szabadság harminc napot meghaladó időtartama, továbbá a jogviszonyban pedagógus-munkakörben eltöltött idő, ha a pedagógus foglalkoztatása nem érte el a munkakörre megállapított heti neveléssel-oktatással lekötött munkaidő alsó határának huszonöt százalékát.

gyakornoki idő: a foglalkoztatási jogviszony létesítésének időpontjától számított két éves időszak.

szakmai vezető (továbbiakban: mentor): aki segíti a gyakornokot a pedagógiai szakszolgálati (köznevelési intézményi) szervezetbe történő beilleszkedésben és a pedagógiai módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában. A szakmai vezető az intézményvezető által kijelölt szakember.

3. A Gyakornoki Szabályzat hatálya

Jelen szabályzat a 2013. szeptember 1-től létesített foglalkoztatási jogviszonyban lévő szakalkalmazottakra érvényes.

A szabályzat hatálya kiterjed:

- az intézmény vezető beosztású alkalmazottaira
- a szakmai munkaközösség-vezetőre
- a szakmai vezetőre (mentor)
- a gyakornokra.

Jelen szabályzat időbeli hatálya 2014. szeptember 1-től visszavonásig terjed.

A főigazgató a szabályzatot jogszabályváltozás, illetve a szakalkalmazotti testület legalább felének kezdeményezésére felülvizsgálja, szükség szerint módosítja.

4. A gyakornoki idő kikötése:

Gyakornoki időként a foglalkoztatási jogviszony létesítésének időpontjától számított két éves időszakot kell a kinevezésben, illetve a munkaszerződésben rögzíteni, beleszámítva a korábban más munkáltatónál gyakornoki besorolásban töltött időszakot.

A gyakornok a gyakornoki idő lejártának hónapjában, vagy ha a gyakornoki idő nem a tanítási év közben jár le, a tanítási év utolsó hónapjában tesz minősítő vizsgát.

A gyakornoki idő a vizsga napját követő nappal kezdődően két évvel meghosszabbodik, ha a minősítő vizsgán a gyakornok „nem felelt meg” minősítést kapott. A gyakornoki idő egyéb esetben nem hosszabbítható meg. A gyakornok a két évvel meghosszabbított gyakornoki idő lejártának hónapjában, vagy amennyiben a gyakornoki idő nem a tanítási év közben jár le, a tanítási év utolsó hónapjában megismételt minősítő vizsgát tesz.

Ha a gyakornok a jogszabályban foglaltak szerint a megismételt minősítő vizsgán „nem megfelelt” minősítést kapott, munkaviszonya a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 64.§ (8) bekezdése értelmében megszűnik a minősítő vizsga eredményének közlésétől számított tizedik napon.

5. A főigazgató/a feladat delegálása alapján a tagintézmény igazgató feladata:

- a) a Gyakornoki Szabályzat elkészítése, módosítása,
- b) a munkaszerződésben/kinevezésben annak az időpontnak az előírása, ameddig a gyakornok minősítő vizsgát köteles tenni,
- c) a minősítő vizsga időpontjának rögzítése a kinevezést, a munkaszerződés megkötését, a kinevezés, munkaszerződés módosítását követő egy munkanapon belül az OH által működtetett informatikai támogató rendszerben,
- d) a mentor kijelölése, megbízásának rögzítése a munkaköri leírásában (a munkaköri leírás ezirányú módosítása csak közös megegyezéssel történhet),
- e) a gyakornok szakmai fejlődését elősegítő programokon való részvételének támogatása,
- f) a gyakornoki program végrehajtásának ellenőrzése, szükség szerint a gyakornok vizsgálatának/órájának/foglalkozásának látogatása,
- g) a jelentkező minősítő vizsgán való részvételének biztosítása, annak munkaidőként való figyelembe vétele,
- h) a minősítő vizsga előkészítésének, lebonyolításának segítése,
- i) a Kormányhivatal értesítése minden olyan körülményről, amely a minősítő vizsga lebonyolítását akadályozza vagy veszélyezteti, a körülmény felmerülésétől vagy annak tudomásra jutásától számított öt munkanapon belül.

A mentor kijelölésének szempontjai:

- a) a mentor a pedagógiai szakszolgálat intézményében közalkalmazotti jogviszonyban, pedagógus munkakörben, az adott tagintézményben lehetőleg minimum 3 éve foglalkoztatott, minimum 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező szakember,
- b) ugyanazzal a szakterülettel foglalkozzon, amellyel a gyakornok, (amennyiben ez nem megvalósítható, a mentor munkáját a szakmai munkaközösség-vezető segíti),
- c) lehetőleg ne legyen a gyakornok felettese,
- d) elsősorban olyan Mesterpedagógus fokozatba besorolt pedagógus legyen, aki az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben, a pedagógusok minősítő vizsgáján vagy a minősítési eljárásban szakértőként nem vesz részt,
- e) másodsorban rendelkezzen mentorpedagógus szakirányú végzettséggel,
- f) harmadsorban rendelkezzen pedagógus szakvizsgával vagy azzal egyenértékű végzettséggel.

6. A mentor feladata:

A mentor

- a) elkészíti a gyakornoki programot a gyakornokkal egyeztetve, az elkészített programot a tagintézmény igazgatóval jóváhagyatja,
- b) segíti a gyakornokot a pedagógiai szakszolgálat szervezetébe történő beilleszkedésben és a pedagógiai-módszertani feladatok gyakorlati megvalósításában,
- c) legalább félévente szóvegesen, írásban értékeli a gyakornok tevékenységét, ezzel megalapozza a gyakornok pedagógus munkakörben való további alkalmazásának meghosszabbításáról születendő döntést és a gyakornok minősítését, (az értékelésbe bevonja mindazokat a szakembereket, akik adott időszakban részt vettek a gyakornok segítségével), és az értékelést átadja az tagintézmény igazgatónak és a gyakornoknak,
- d) értékelését összeveti a gyakornok önértékelésével, és a tagintézmény igazgatóval egyeztetve szükség szerint módosítja a gyakornoki programot, meghatározza a gyakornok további teendőit, feladatait, a fejlesztési irányokat,

- e) támogatja a gyakornokot az általa ellátott pedagógus-munkakörrel kapcsolatos tevékenységében, e körben segíti
- a munkaköri feladataira vonatkozó előírások (jogszabályok, belső szabályozók, szakmai protokollok, éves munkaterv) értelmezésében és szakszerű alkalmazásában,
 - a szakmai munkájában alkalmazott módszereknek, segédleteknek, könyveknek, eszközöknek a célszerű megválasztásában,
 - a szakmai munkájának megtervezésével, előkészítésével és eredményes megvalósításával kapcsolatos teendők ellátásában,
 - a munkaköri feladataira vonatkozó adminisztráció elvégzésében, folyamatosan ellenőrzi azok teljesítését, valamint
 - a minősítő vizsgára való felkészülésében,
- f) szükség szerint, de negyedévenként legalább egy, legfeljebb négy alkalommal látogatja, megfigyeli a gyakornok vizsgálatát/óráját/foglalkozását, és ezt követően megbeszélést tart, továbbá amennyiben a gyakornok igényli, hetente konzultációs lehetőséget biztosít számára,
- g) vezeti a „Gyakornok-segítő napló”-t.

7. A gyakornoki munkavégzés szabályai

A gyakornok teljes munkaideje heti 40 óra, kötött munkaideje heti 32 óra, ebből a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje heti 21 óra.

A gyakornok a neveléssel-oktatással lekötött idő teljesítésén túli feladatok közül csak a pedagógiai szakszolgálat munkájában való részvételre, továbbá a munkaköréhez kapcsolódó előkészítő és befejező munkákra kötelezhető. Neveléssel-oktatással lekötött munkaidőn túli többletmunka csak abban az esetben rendelhető el a gyakornok számára, ha az intézmény feladatainak ellátása betegség, baleset vagy egyéb ok miatt váratlanul lehetetlenné vált.

A kötött munkaidőből fennmaradó időben a gyakornok vizsgálatot/órát/foglalkozást látogat, konzultál a szakmai segítővel, szükség szerint az intézményvezetővel, egyéb munkatársakkal, előkészíti a szakmai munka eszközeit, dokumentumok elemzését végzi, adminisztrációt készít, véleményt ír, az intézményi partnerekkel konzultációt tart.

A gyakornok a gyakornoki tevékenységeit a „Gyakornoki napló”-ban dokumentálja.

7.1. A gyakornok joga és kötelezettsége

A gyakornok joga, hogy

- a szakmai követelményrendszer részére elmagyarázzák,
- a szakterület elsajátításához szükséges írásos intézményi és jogszabályi anyagokat megkapja,
- a mentorától kérdezzen, konzultációs órát kérjen,
- a gyakorlati készségek fejlesztése érdekében előzetes megbeszélés alapján részt vegyen a mentor, a szakmai munkaközösség-vezető vagy más, nagy tapasztalattal rendelkező pedagógus munkakörben foglalkoztatott vizsgálatán/óráján/foglalkozásán,
- teljesítése értékelését részére segítő szándékkal, indokolással alátámasztva kifejejtse; az értékelésre, minősítésre észrevételt tegyen.

A gyakornok kötelezettsége, hogy

- a munkaköréhez kapcsolódó feladatokat elvégezze.
- a legteljesebb mértékben együttműködjön a mentorral,
- a szakmai követelmények teljesítéséhez szükséges ismereteket megszerezze,
- tudásáról a minősítő vizsgán számot adjon,
- gyakornoki feladatainak teljesítésével kapcsolatban felmerülő akadályoztatásáról mentorát és a tagintézmény igazgatót azonnal értesítse,
- a Kormányhivatal értesítése minden olyan körülményről, amely a minősítő vizsga lebonyolítását akadályozza vagy veszélyezteti, a körülmény felmerülésétől vagy annak tudomásra jutásától számított öt munkanapon belül.

7.2. A gyakornok felkészítésének szakaszai

Időszak	Szakasz megnevezése	Elvárás	Ismeret- és tapasztalatszerzés módszere
0-0,5 év	„tájékoztató szakasz”	<ul style="list-style-type: none"> • Csak minimális készséget lehet elvárni a szakmai munka terén • Szabályok követése 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentum- és jogszabáyelemzés, • szakmájának megfelelő módszerek elméleti és gyakorlati tanulmányozása (szakirodalom, hospitálás és azok megbeszélései, esetleg szakmai képzések) • konzultáció a mentorral, más szakemberekkel • team-munkában való részvétel • külső intézmény látogatása
0,5-1,5 év	„gyakorló szakasz”	<ul style="list-style-type: none"> • Szabályok követése • Kontextusok felismerése, rendszerezése • Gyakorlati tudás megalapozása 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentum- és jogszabáyelemzés, • szakmájának megfelelő módszerek elméleti és gyakorlati tanulmányozása (szakirodalom, hospitálás és azok megbeszélései, esetleg szakmai képzések) • konzultáció a mentorral, más szakemberekkel • team-munkában való részvétel • önálló munkavégzésének elemzése
1,5-2 év	„önálló munkavégzés szakasza”	<ul style="list-style-type: none"> • Tudatosság • Tervszerűség • Prioritások felállítása • Gyakorlati tudás 	<ul style="list-style-type: none"> • önálló munkavégzésének elemzése • önképzés • team-munka

7.3. Általános követelmények a „tájékozódó szakaszban”

A gyakornok ismerje meg:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt, különösen
 - a) az általános rendelkezések (a törvény szabályozási köre, alapelvek, a tankötelezettség, a nevelő és oktató munka pedagógiai szakaszai),
 - b) a gyermek, a tanuló és a szülő jogai és kötelességei,
 - c) a pedagógus jogai és kötelességei,
 - d) a köznevelés intézményei, ezen belül a pedagógiai szakszolgálat helye a köznevelésben,
 - e) a működés általános szabályai,
 - f) a működés rendje,
 - g) a szakmai munkaközösség vonatkozásában,
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletet,
- a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendeletet,
- a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30) Kormányrendeletet
- az intézmény éves munkatervét:
 - a) az intézmény működésének folyamatát,
 - b) ennek keretei között a vezetési, tervezési, ellenőrzési, mérési, értékelési feladatok végrehajtását.
- az intézmény szervezeti és működési rendjét a hatályos SZMSZ alapján, különösen:
 - a) a gyermekek, a tanulók fogadásának (nyitva tartás) és a vezetőknek a köznevelési intézményben való benntartózkodásának rendjét,
 - b) a belső ellenőrzésének rendjét,
 - c) az egyes feladatkörökbe tartozó ügyek átruházására, továbbá a feladatok ellátásával megbízott beszámolására vonatkozó rendelkezéseket,
 - d) a külső kapcsolatok rendszerét, formáját és módját, beleértve a gyermekjóléti szolgálattal, valamint az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartást,
 - e) a hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat,
 - f) az intézményi védő, óvó, balesetvédelmi, tűzvédelmi, munkavédelmi előírásokat,
 - g) a rendkívüli esemény esetén szükséges teendőket, az intézményi képviselői szervek működését, dokumentumát, tisztségviselőit
 - h) Az intézmény iratkezelési szabályzatát. Az informatikai adathordozókon való tárolás szabályzatát.
 - i) Az intézményi tanács működési rendjét, feladatát,
- az intézmény gyakornoki szabályzatát,
- a tanügy-igazgatási dokumentumokat, ezek alkalmazásának módját,
- a munkaidő nyilvántartás rendjét,
- az intézmény belső dokumentumrendszerének kezelési szabályzatát,
- az intézmény informatikai rendszerének kezelését,
- az üzemorvosi ellátás rendjét.

7.4. A szakmai munkakörhöz kapcsolódó speciális követelmények „a tájékozódó szakaszban”:

A gyakornok ismerje meg:

- a munkakörének megfelelő szakmai protokollt,
- a munkakörében, a végzettsége által végezhető diagnosztikus és fejlesztő/terápiás eljárásokat, a használható módszereket, eszközöket,
- a vizsgálatok, szűrések lebonyolításának rendjét, törvényi szabályozóit, idejét, módszereit és eszközeit,
- a szakértői vizsgálatok eljárásrendjét,
- amennyiben munkakörének részét képezi, a szakértői vélemény írásának tartalmi és formai követelményeit, annak törvényi szabályozóit,
- a szülőkkal történő kapcsolattartásnak az intézményben szokásos rendjét,
- az óvodákkal, iskolákkal, egyéb szakmai partnerintézményekkel, és egyéb partnerekkel történő kapcsolattartás rendjét,
- az intézményben működő munkaközösségeket, munkacsoportokat,
- vegyen részt az intézményen belüli továbbképzéseken,
- lehetőség szerint vegyen részt az intézményen kívüli szakmai továbbképzéseken, bővítse ismereteit, módszer- és eszköztárát.

Követelmény: a gyakornok legyen képes a tanügyi dokumentumokban történő tájékozódásra, ismerje meg a pedagógiai szakszolgálatot igénybe vevők alapvető jogait és kötelezettségeit, a munkavégzés szabályait, az intézmény működésének alapvető előírásait, a munkaköre ellátásához szükséges szakmai protokollokat és helyi szabályokat. Legyen képes a munkakörébe tartozó folyamatok (szűrések, vizsgálatok, ellátás) végzésére.

7.5. Általános követelmények a „gyakorló szakaszban”

A gyakornok ismerje meg:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényt, különösen
 - a) az ágazati irányítás, a köznevelésért felelős miniszter és a Kormány szabályozási feladatai,
 - b) a köznevelési feladatkörében eljáró oktatási hivatal,
 - c) a fenntartói irányítás, az intézménnyel szemben támasztott elvárások és
 - d) a köznevelési intézmény ellenőrzése vonatkozásában.
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvényt, és a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30) Kormányrendelet kapcsolódó szakaszait, különösen
 - a) a közalkalmazotti jogviszony létesítése, módosítása, megszüntetése,
 - b) fegyelmi felelősség,
 - c) munkaidő, pihenőidő,
 - d) a közalkalmazottak előmeneteli és illetményrendszere tekintetében.
- Az intézmény panaszkezelési szabályzatát / eljárását.

7.6. A szakmai munkakörhöz kapcsolódó speciális követelmények „a gyakorló szakaszban”:

A gyakornok mélyítse el ismereteit:

- az intézményben folyó munka speciális feladatai körében,
- a szakmai munkájához kapcsolódó módszerek, eszközök használata területén.

A gyakornok fejlessze képességeit:

- az önálló tanulás (élethosszig tartó tanulás= life-long-learnig),
- a gyermekekkel, szülőkkel, munkatársakkal történő kommunikáció,
- konfliktuskezelési technikák,
- team-munka,
- tervezés, tudatosság,
- hatékony időgazdálkodás területén.

Követelmény: a gyakornok legyen képes a tanügyi dokumentumok használatára, ismerje meg a jogszabályok azon előírásait, melyek tágabb körben érintik munkavégzését, alkalmazza a pedagógiai szakszolgálatot igénybe vevők alapvető jogai és kötelezettségei, a munkavégzés szabályai, az intézmény működésének alapvető előírásai és a munkaköre ellátásához szükséges helyi szabályok terén szerzett ismereteit, valamint fokozatosan legyen képes a munkakörébe tartozó folyamatok (szűrések, vizsgálatok, ellátás) önálló végzésére, a vonatkozó szakmai protokollok mentén.

7.7. Követelmények „az önálló munkavégzés szakaszában”:

- A gyakornok a szakasz végére legyen képes a munkaköri leírásában feltüntetett valamennyi feladat önálló ellátására,
- váljon a szakmai közösség aktív, teljes értékű tagjává, kezdeményezéseivel járuljon hozzá az intézmény szakmai munkájának fejlesztéséhez, külső és belső kapcsolatainak kiszélesítéséhez.
- aktívan vegyen részt a szakmai munkacsoport munkájában, legyen képes értekezleten, szakmai megbeszélésen szakmai téma kifejtésére, beszámoló készítésére,
- legyen képes az önképzésre, fejlessze szaktudását, módszertani és informatikai ismereteit.

8. A gyakornok értékelésének, minősítésének eljárásrendje

8.1. A gyakornoki idő alatti értékelés

A gyakornoki idő két évében fejlesztési célú értékelés folyik.

Célja: a gyakornok beilleszkedésének segítése, munkájának, viselkedésének fejlesztése, motiváció, szakmai fejlesztés, támogatás. A gyakornok fejlesztő értékelését félévente, illetve a mentor személyének változása előtt a mentor készíti el. Az értékelésbe bevonja a gyakornok felkészítésében részt vevő egyéb kollégákat, és a tagintézmény igazgatót is, valamint figyelembe veszi a gyakornok által készített önértékelést.

Az értékelés szempontjait az 1. számú melléklet tartalmazza.

Az értékelő megbeszélés lépései:

- a gyakornok önértékelése,
- a mentor értékelése,
- az eltérő vélemények megbeszélése,
- a problémák feltárása, megbeszélése,
- a következő időszak fejlesztési területeinek meghatározása,
- a résztvevők feladatainak meghatározása,
- az értékelő lap kitöltése, aláírása.

Az értékelő megbeszélésen a mentor és a gyakornok vesz részt. Az értékelő lapot a tagintézmény igazgatója, a mentor és a gyakornok írja alá. A gyakornoknak lehetőséget kell adni, hogy észrevételeit, megjegyzését az értékelő lapon rögzítse. Az értékelő lap egy aláírt példányát a gyakornoknak át kell adni. Az értékelő lapot a mentor őrzi a gyakornoki idő leteltéig, majd a minősítés után megsemmisíti.

8.2. A minősítő vizsga

A gyakornok a gyakornoki idő lejártának hónapjában, vagy ha a gyakornoki idő nem a tanítási év közben jár le, a tanítási év utolsó hónapjában tesz minősítő vizsgát.

Ha a gyakornok neki fel nem róható okból nem tud részt venni a minősítő vizsgán, minősítési eljárásban, a kormányhivatal új időpontot jelöl ki a számára. E szabály alkalmazásában a gyakornoknak fel nem róható ok minden olyan a részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a gyakornok szándékos vagy gondatlan magatartására.

A minősítő vizsga és a minősítési eljárás minősítő bizottság előtt folyik. A minősítő bizottság elnöke a kormányhivatal által delegált, Mesterpedagógus fokozatba sorolt, az Országos szakértői névjegyzéken pedagógiai-szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) vagy pedagógusminősítés szakterületen szereplő köznevelési szakértő, aki a külön jogszabályban foglaltak szerinti felkészítésben vett részt.

A minősítő bizottság tagjai a pedagógusképző felsőoktatási intézmény Tanárképzési Központjának javaslatára az intézmény oktatója vagy gyakorlóiskolájának, gyakorlóóvodájának, gyakorlókollégiumának legalább Pedagógus II. fokozatba sorolt alkalmazottja, aki a külön jogszabályban foglaltak szerinti felkészítésben vett részt valamint a pedagógust alkalmazó köznevelési intézmény vezetője vagy az általa megbízott pedagógus-szakvizsgálóval rendelkező magasabb vezetői, vezetői megbízással rendelkező alkalmazott.

A minősítő vizsga módszerei:

- a portfólió előzetes vizsgálata,
- a pedagógus által tartott foglalkozás, tanóra látogatása, értékelése, megbeszélése,
- az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés során látogatott foglalkozások tapasztalatainak és az összegző értékelésnek a megismerése,
- az intézményi önértékelés adott pedagógusra vonatkozó elemeinek megismerése,
- az információk értékelése, felkészülés a védés lebonyolítására, valamint
- a portfólióvédés lebonyolítása.

A minősítő vizsga értékelésének részei:

- portfólióvédés, mely alkalmával az értékelt pedagógus bemutatja önértékelését, továbbá számot ad a munkaköréhez kapcsolódó pedagógiai, szakmai felkészültségéről (kiemelt figyelemmel a pedagóguskompetenciákra, indikátorokra), valamint a pedagógust foglalkoztató intézmény szakmai munkájával összefüggő kérdésekről,
- amennyiben a munkakör részét képezi foglalkozás, tanóra megtartása, a meglátogatott foglalkozás, tanóra értékelése,
- az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés során a látogatott foglalkozások tapasztalatainak és az összegző értékelésnek a megismerése, valamint
- az intézményi önértékelés pedagógusra vonatkozó megállapításainak értékelése.

A minősítő vizsga lebonyolítása a mindenkori jogszabályoknak megfelelően történik.

A Pedagógus I. fokozatba lépéshez a gyakornoknak az értékelés során legalább hatvan százalékot kell elérnie.

A minősítő vizsga a gyakornok számára díjtalan. A díjat az állam viseli.

A megismételt minősítő vizsga díja a kötelező legkisebb alapbér (minimálbér) hetven százaléka, amelyet az eljárás kezdeményezőjének a minősítő vizsgát, minősítési eljárást szervező kormányhivatal Magyar Államkincstárnál vezetett számlájára kell befizetnie.

9. Záró rendelkezések

A gyakornoki szabályzatban foglaltakról a szakalkalmazotti értekezlet tagintézményenként véleményt nyilvánított.

A szabályzat közzétételéről a főigazgató és a tagintézmény igazgatók gondoskodnak a helyben szokásos módon.

Budapest, 2014.

.....
főigazgató

A szabályzat mellékletét képezi

1. számú melléklet: Gyakornok értékelésének szempontjai
2. számú melléklet: Értékelő lap
3. számú melléklet: Segédanyagok
4. számú melléklet: Gyakornoki napló
5. számú melléklet: Gyakornok-segítő napló

Gyakornok értékelésének szempontjai
a pedagógus kompetenciák és indikátorok mentén
(az Oktatási Hivatal által készített „Kiegészítő útmutató” alapján)

**a nevelési tanácsadás (pszichológus és fejlesztő pedagógus tevékenysége),
iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók
gondozása, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás
szakterületén**

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás

A szakszolgálati területen dolgozó szakember az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, probléma-megoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai sztemderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetencia területeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről.

Indikátorok

Szakszolgálati munkájában felhasználja szaktudományos ismereteit, ezekből a beavatkozás jellegének megfelelően válogat. Elméleti tudását képes a gyakorlatban a kliensek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni. Ennek érdekében alapoz a kliens saját, - más forrásból származó erősségeire, képes ezeket saját tudásával szinkronizálni, felhasználni fejlesztő javaslatait megfogalmazásában. Tudása lehetővé teszi, hogy klienseit a gyakorlatban használható életvezetési alternatívák kipróbálására ösztönözze.

- a) Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi tudással rendelkezik.
- b) Rendelkezik az állapotfelmérésekhez és beavatkozásokhoz szükséges módszertani tudással.
- c) Fogalomhasználata pontos és következetes az állapotfelmérés eredményének és a segítő beavatkozások folyamatának leírása során.
- d) Kihhasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
- e) A rendelkezésre álló állapotfelmérő és fejlesztő/tanácsadó/terápiás eszközöket - a digitális eszközöket is - ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
- f) A kliens igényeinek és egy adott problémahelyzetnek megfelelő változatos-egyéni/intrapszichikus, csoportos illetve szervezeti segítő beavatkozási formákat alkalmaz.
- g) Kliensei számára lehetővé teszi a számukra megfelelő viselkedési alternatívák kiválasztását, gyakorlását és arra ösztönzi őket, hogy az élethelyzetekben is próbálják ki azokat.

- h) Tanácsadást nyújt a kliens számára, hogy problémáinak felismerését milyen gyakorlati probléma-megoldási módokkal kösse össze.
- i) Klienseit támogatja abban, hogy a személyükkel, viselkedésükkel kapcsolatos információkat és információforrásokat kritikusan szemléljék.

2. kompetencia: Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő probléma specifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, - képes az egyéni vagy csoportos fejlesztés foglalkozástervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszú távú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes meghatározni a vizsgált illetve a fejlesztendő területeket, a területekhez rendelt feladatok struktúráját, logikai felépítését, képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Indikátorok:

A szakszolgálati folyamatokban megvalósuló tevékenységeit azok célja, és a kliens állapota szerint tervezi. Képes a megvalósulási folyamatot illetve saját tevékenységét reflektíven követni.

- a) A szolgáltatás céljainak meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat.
- b) Szakszolgálati szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a beavatkozás eredményességét szem előtt tartva egyéni vagy csoport szinten tervezi meg.
- c) Komplex módon veszi figyelembe az egyének vagy csoportok erős oldalait valamint a környezet védőtényezőit, miközben tekintettel van a személyes sérülékenység és a környezeti kockázatok jellemzőire is.
- d) Célszerűen használja a digitális, online eszközöket.
- e) Az állapotfelmérés folyamatát és a fejlesztő/tanácsadó/terápiás foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.
- f) A kliens tevékenységét, a fejlesztő/tanácsadó/terápiás tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.
- g) Csoportos foglalkozási terv készítésénél támaszkodik a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre.
- h) Szakképzésétől függően a kliens problémájához igazodó és a protokollok ajánlásait figyelembe vevő egyéni vagy csoportos fejlesztési-, foglalkozási-, terápiás vagy tanácsadási tervet készít.
- i) A vizsgálat/beavatkozás során ráhangolódik a kliens érzelmi-motivációs állapotára, képes azt befolyásolni.
- j) A kliens problémájának megfelelően tudatosan tervezi a vizsgálatához/beavatkozáshoz illeszkedő stratégiákat, módszereket, eszközöket.
- k) A tervezés során többféle vizsgálati/ beavatkozási eszközben/eljárásban gondolkodik és alternatívákat is létrehoz 1-1- lépés kimenetelét illetően.
- l) Terveit az állapotfelmérési cél, a beavatkozási cél elérésének függvényében felülvizsgálja.
- m) Figyelembe veszi a gyermek/ serdülő fejlődésével vagy különlegességével kapcsolatos kulturális összefüggéseket (pl. hátrányos helyzet).
- n) Munkaköri feladataival összhangban, koordinátorként képes a 2. kompetencia alatt felsorolt tevékenységek megszervezésére/ konzultatív segítségére.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a tanulási nehézségek, a tanulási zavarok illetve a kiemelkedő képességek és teljesítmények azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok, valamint az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Fejlesztő munkájában sajátos hangsúlyt helyez a tanulási nehézségek háttérben meghúzódó elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Szülői és pedagógiai konzultációval támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett.

Indikátorok:

Képes a kliensek tágan értelmezett tanulási folyamatának támogatására. A tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználásra. Tevékenysége során figyelembe veszi a kulturális különbségeket, a hátrányos helyzetből adódó nehézségeket. A tanulás támogatását szükség szerint csoportos helyzetben, tréningformában is képes megvalósítani. Tevékenysége eredményessége érdekében konzultál a folyamatban érintettekkel, képes a folyamatok koordinálására.

- a) Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
- b) Tanulási és teljesítményproblémák esetén különösképpen figyelembe veszi a kulturális különbségekkel, a hátrányos helyzettel, a gyermek/serdülő családjának befolyásoló hatásával összefüggő következményeket, - saját reagálásában ehhez igazodik.
- c) A klienssel megvalósított kapcsolatában pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, amiben lehetséges a hibázás.
- d) Tanulási problémák és teljesítmény-jellemzők állapotfelmérése során speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok feltárására, az érzelmi és motivációs akadályok azonosítására.
- e) Tanulás-módszertani segítséget nyújt a kliens számára egyéni helyzetben, vagy csoportos tanulás-módszertani tréninget vezet, ehhez papíralapú és internetes lehetőségeket is kínál.
- f) Szűrést végez a tanulási/teljesítmény problémák/ kiemelkedő képesség/teljesítmény megfelelő időben történő felismerésére.
- g) Egyéni/csoportos segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott tanulási- és teljesítményjellemzők esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció).
- h) Mérlegeli, hogy a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia fennállását leíró szakértői vélemény birtokában elegendő információval rendelkezik-e a beavatkozási terv első fázisának elkészítéséhez, vagy további állapotfelmérést szükséges végeznie.
- i) A tanulás támogatása érdekében a szülővel/ pedagógussal konzultációt folytat.
- j) Szakszolgálati munkaköri feladataival összhangban, koordinátorként képes a 3. kompetencia alatt felsorolt tevékenységek megszervezésére/ konzultatív segítésére.

4. kompetencia: A kliens igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció)

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Olyan segítő beavatkozási eljárást alkalmaz, amely állapotfelmérésre épül, és illeszkedik a kliens szükségleteihez. Rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni fejlesztést, terápiát, tanácsadást. A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülőkonzultációt és pedagógus konzultációt alkalmaz

Indikátorok:

Az egyéni beavatkozást gazdag módszertani felkészültsége alapján a kliens szükségleteit figyelembe véve valósítja meg. A képességfejlesztést és a személyiségfejlődést komplexen kezeli, helyt ad a személy kezdeményezésének, elfogadja a hibázás lehetőségét. Csoportos beavatkozás esetén szem előtt tartja a kliens egyéni érdekeit. A kliens fejlődését képes annak folyamatában szemlélni az eredményesség érdekében az érintettekkel konzultál.

- a) Munkájában egyaránt figyelembe veszi a kliens kognitív jellemzőit és a személyiségállapotot tükröző fejlődési szükségleteit is.
- b) A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
- c) A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.
- d) A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
- e) Felismeri a kliensek kognitív és személyiségfejlődési problémáit, kiemelkedő képességeit és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.
- f) Különleges bánásmódot igénylő kliens ellátásában probléma-specifikus módszertant alkalmaz.
- g) Csoportos beavatkozás esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a kliensek egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására.
- h) A kliens hibáit, tévesztéseit, mint a vizsgálati/beavatkozási folyamat részét kezeli, az egyéni megértését elősegítő módon reagál rájuk.
- i) Integrálni tudja a klienssel történt múltbeli eseményeket a jelennel és a jövőképpel, figyelembe veszi a kliens-tanácsadó kapcsolaton kívüli társas környezet hatásait is.
- j) Egyéni beavatkozásra vonatkozó munkáját a kliens megelégedettsége és az elfogadott állapotfelmérési /beavatkozási protokollok alapján elemzi és értékeli.
- k) A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülő/pedagóguskonzultációt alkalmaz.

5. kompetencia: Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés)

A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning foglalkozásain harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt. A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, azok kritériumait, melyek a minőséghez, az eredményességhez, az eljárásrendhez, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat

létrehozásához adnak útmutatást. Képes mérlegelni, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége illetve annak hiánya, a tagok létszáma, az időpont és a helyszín körülményei, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára. A csoportos beavatkozások alkalmazása során különbséget tud tenni a tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés különféle jellemzői és eltérő módszertana között. Ezek tekintetében tisztában van saját kompetenciáival.

Indikátorok:

A csoportos beavatkozások során képes a társas kapcsolódás, az együttműködés képességeinek fejlesztésére. Ennek megvalósításában figyelembe veszi az eltérő csoportos munkaformák specialitásait, a résztvevő lehetőségeit, az együttműködő, biztonságot adó csoporthelyzetben. Tevékenységében érvényre juttatja a csoportszervezésében és vezetésben a beavatkozások elfogadott protokolljait, döntéseit a csoportdinamikai folyamatok ismeretében hozza meg. Pedagógiai konzultációs csoport vezetésénél adekvát kommunikációt alkalmaz. Szervezeti szintű mentálhigiénés tevékenységet végez.

- a) A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning foglalkozásain harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.
- b) Csoportos, segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott érzelmi-magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció).
- c) A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, melyek a minőségi ellátáshoz, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatót.
- d) Mérlegeli, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége, annak hiánya, a csoportlétszám, az időpont, a helyszín, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára, s ennek megfelelő döntéseket hoz.
- e) Ha óvodában/iskolában vezet gyerek/serdülő csoportot, megfelelően mérlegeli és kezeli a csoport funkcionálásával összefüggő intézményvezetői, pedagógiai, szülői reakciókat.
- f) Szakmai jegyzőkönyvet vezet a csoporttörténekekről, reflexiókkal reagál a csoporteseményekre és saját csoportvezetői tevékenységére.
- g) Szakmai hozzáértéssel reagál a csoportos tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés különféle helyzeteire.
- h) Szülői önismereti csoport vezetésénél, szülői esetkonzultációs csoportban, szülői értekezleten megválasztja és alkalmazza a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat.
- i) Pedagógiai konzultációs csoport vezetésénél, nevelőtestületi értekezleten vagy más jellegű pedagógiai rendezvényen megválasztja és alkalmazza a helyzethez illeszkedő kommunikációs módokat.
- j) Szervezeti szintű mentálhigiénés, pályaorientációs vagy tehetséggondozó programok kidolgozásában és megvalósításában történő részvétel esetén észleli, hogy egyszerre többfajta klienssel lép kapcsolatba, és az ilyen komplex helyzetekre megfelelően reagál.
- k) Munkaköri feladataival összhangban koordinátorként képes az 5. kompetencia terület alatt felsorolt tevékenységek megszervezésére, konzultatív segítségére.

6. kompetencia: Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése, önreflexió

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakszolgálati szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.

Indikátorok:

Képes a diagnosztikai és beavatkozási tevékenység folyamatának, valamint a folyamatban részt vevők fejlődésének elemzésére, értékelésére. A kapott eredmények alapján módosítja a folyamatot a szakmaiság megtartása mellett. Értékelései, visszajelzései során megteremti a szakmai elvárások és a kliens fejlődési szükséglete közötti összhangot. Hozzájárul a kliens önértékelésének fejlesztéséhez.

- a) Jól ismeri szakterületén a protokollok által támogatott állapotfelmérő és beavatkozási eljárásokat, ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat.
- b) A klienssel fenntartott kapcsolatában szem előtt tartja, hogy a segítő kapcsolat a direkt értékeléstől mentes hatásokon nyugszik,- értékelés szükségessége esetén segítő értékelést alkalmaz, minősítő értékelést állapotfelmérés eredményének közlése során végez.
- c) Szakterületének megfelelő sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít.
- d) A tanácsadó/terápiás/konzultatív kapcsolatban a segítő beszélgetés - direkt értékeléstől mentes - speciális készségeit alkalmazza, a készségfejlesztés során törekszik a folyamatos visszajelzésre.
- e) Értékelései, visszajelzései pontosak.
- f) Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.
- g) A tanácsadás, fejlesztés, terápia, konzultáció során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.
- h) Önállóan képes a kliens állapotának, változásának folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni (folyamatdiagnosztika), az egyéni/csoportos beavatkozás alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés

A szakszolgálatban dolgozó szakember képes partneri együttműködésre a gyerekekkel/serdülőkkel, a szakszolgálati kollégákkal, az iskola/óvoda pedagógusaival, a szülőkkel, a klienseknek szolgáltatást nyújtó más intézmények szakembereivel. A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkor nyelvi és problémaészlelési készségeihez. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai

segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit, és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes a szaktudományos szakszövegek pontos értelmezésére, alapszintű szakmai szövegek megalkotására. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában.

Indikátorok:

Kommunikációját szakmai tevékenységének valamennyi érintettjével a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi. Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek. Képes a kommunikáció során a kliens érdekeinek védelmére. Ezt különös felelősséggel teszi krízishelyzet és gyermekbántalmazás védelme esetén. A partnerek visszajelzéseit fogadja és felhasználja saját fejlődése illetve szakmai tevékenysége fejlesztése érdekében.

- a) Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- b) A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- c) Nyitott a szülő, a gyermek/serdülő, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- d) A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- e) A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- f) Szakmai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- g) A szakmai team és/vagy a munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik szakszolgálati munkatársaival a különböző szakmai feladatok megvalósításában.
- h) A klienssel folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
- i) A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez.
- j) Foglalkozik szociális kompetenciák, szociális készségek fejlesztésével.
- k) A titoktartási és az információ megosztási kötelezettségeit különös felelősséggel alkalmazza akut krízishelyzet és gyermekbántalmazás védelme esetén.
- l) Szakmai koordinátorként szakszolgálaton belüli és kívüli szereplőkkel egyeztet a kliensek szakszerű azonosítása és gondozása érdekében.
- m) Szakmai koordinátorként információs napokat, tájékoztató rendezvényeket szervez a szolgáltatásnyújtás szélesebb körű megismertetése érdekében.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. A szakszolgálati szerepek és feladatok, valamint az ezekre ható társadalmi folyamatok, jogszabályok és etikai normák ismeretében képes megfogalmazni saját szakmai szerepvállalását. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt

hatását, és ezek alapján reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt vesz igénybe tapasztaltabb, képzetesebb szakemberektől.

Indikátorok:

Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Külső és belső szakmai kapcsolatait felhasználja fejlődése érdekében, törődik mentális egészségével.

- a) Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepeltvárásokhoz.
- b) Saját szakterületére vonatkozó gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- c) Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.
- d) Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó és a szakterülethez kapcsolódó legújabb tudományos eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- e) Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.
- f) Rendszeresen tájékozódik a digitális állapotfelmérő/fejlesztő eszközökről, a szakterületét érintő, azt támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- g) Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is.
- h) Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- i) Folyamatos kapcsolatot tart azokkal a szakmai szervezetekkel, amelyek szakmai konzultációt és fejlődést elősegítő programokat szerveznek.
- j) A segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására.
- k) Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak.
- l) Felelősséggel végzi a kliensre vonatkozó papíralapú/elektronikus adatrögzítést és adattárolást.

Gyakornok értékelésének szempontjai
a pedagógus kompetenciák és indikátorok mentén
(az Oktatási Hivatal által készített „Kiegészítő útmutató” alapján)

a szakértői bizottsági tevékenység
szakterületén

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás

A szakszolgálati területen dolgozó szakember az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, probléma-megoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai szttenderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetencia területeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről.

Indikátorok:

Szakszolgálati munkájában felhasználja szaktudományos ismereteit, ezekből a javasolt beavatkozás jellegének megfelelően válogat. Elméleti tudását képes a gyakorlatban a kliensek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni. Szakértői véleményének megfogalmazása során egyaránt tekintettel van a szakszerűsége és az érthetősége. A diagnózisra támaszkodva a kliens szükségleteit figyelembe vevő fejlesztési javaslatokat fogalmaz meg.

- a) Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületére vonatkozó tudással rendelkezik.
- b) Rendelkezik az állapotfelmérésekhez és a szakértői javaslattétel kialakításához szükséges tudással.
- c) Fogalomhasználata pontos és következetes az állapotfelmérés eredményének és a szakértői javaslatoknak a leírása során.
- d) Az állapotfelmérés eredményének értelmezésénél figyelembe veszi a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
- e) A rendelkezésre álló állapotfelmérő eszközöket - a digitális felmérő és kiértékelő eszközöket is - ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
- f) Szélessávú képességcsoportot pásztázó, a protokollok által támogatott, a vizsgált problématerület szempontjából specifikus eszközöket és módszereket alkalmaz az állapotfelmérésben.
- g) Tanácsadást nyújt a kliens számára, hogy saját problémáinak felismerését milyen gyakorlati probléma-megoldási módokkal kösse össze.

2. kompetencia: Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő probléma specifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, - képes az egyéni vagy csoportos fejlesztés foglalkozástervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszú távú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes meghatározni a vizsgált illetve a fejlesztendő területeket, a területekhez rendelt feladatok struktúráját, logikai felépítését, képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Indikátorok:

A szakszolgálati folyamatokban megvalósuló tevékenységeit azok célja, a kliens állapota szerint tervezi. Képes a megvalósulási folyamatot illetve saját tevékenységét reflektíven követni. Munkájában a komplexitásra törekszik. A módszerek és eszközök használatát a kliens szükségleteihez igazítja, ennek során a személy aktív részvételére számít, azt képes motiválni. Munkáját a folyamatos önellenőrzésre épített korrekció jellemzi.

- a) A szolgáltatás céljainak meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat.
- b) Szakszolgálati szakmai munkáját a kliens szükségleteinek figyelembevételével, a kliens állapotához igazodva egyéni szinten tervezi meg.
- c) Komplex módon veszi figyelembe a diagnosztikus folyamat minden lényeges elemét, a folyamat célját, tartalmát, eszközeit, a kliens életútját, életkori sajátosságait, a vizsgálati környezet lehetőségeit, korlátait.
- d) Célszerűen használja a digitális és online eszközöket.
- e) A vizsgálati folyamatot szakszerűen, logikusan építi fel.
- f) A kliens szükségleteit folyamatosan követi, szem előtt tartja.
- g) Különböző problémákhoz különböző állapotfelmérő eljárásokat alkalmaz.
- h) Tudatosan törekszik a kliensek motiválására, aktivizálására.
- i) Tudatosan tervezi a vizsgálati stratégiát, kiválasztja a releváns módszereket, eszközöket.
- j) Többféle módszertani megoldásban gondolkodik.
- k) Terveit a diagnosztikus folyamatban való előrehaladás és eredményesség függvényében felülvizsgálja.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a tanulási nehézségek, a tanulási zavarok illetve a kiemelkedő képességek és teljesítmények azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok, valamint az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Fejlesztő munkájában sajátos hangsúlyt helyez a tanulási nehézségek hátterében meghúzódó elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Szülői és pedagógiai konzultációval támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett.

Indikátorok:

Képes a kliensek tágan értelmezett tanulási folyamatának támogatására, a tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználásra. Tevékenysége feltételeként megfelelő fizikai és társas környezetet tud kialakítani. A kliens tanulási folyamatát eszközökkel, útmutatókkal képes támogatni.

- a) Épít a kliens szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődését.
- b) Figyelembe veszi a kliensek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén képes módosítani előzetes vizsgálati terveit.
- c) Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, amiben a kliens esetleges hibáit önmaga javíthatja, a hibázás felismerése nem riasztja el a folyamatban való további részvételtől.
- d) Támogató környezetet teremt a vizsgáló helyiség, a várószoba, a játszóhely kialakításával, az állapotfelmérő eszközök kiválasztásával.
- e) Megfelelő útmutatókat és eszközöket biztosít a kliensek számára, ami segíti az érintetteket például a vizsgálati folyamat, a vizsgálati eszközök, a személyes jogok, a jogorvoslat, az ellátási módok és alkalmak megismerésében.
- f) Kihhasználja a vizsgálatban rejlő lehetőségeket a kliens számára kedvező tanulási stratégia felismerésére és tudatosítására.

4. kompetencia: A kliens igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció)

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Olyan segítő beavatkozási eljárást alkalmaz, amely állapotfelmérésre épül, és illeszkedik a kliens szükségleteihez. Rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni fejlesztést, terápiát, tanácsadást. A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülőkonzultációt és pedagógus konzultációt alkalmaz

Indikátorok:

Az egyéni beavatkozást gazdag módszertani felkészültsége alapján, a kliens változó szükségleteit figyelembe véve valósítja meg. A képességfejlesztést és a személyiségfejlődést komplexen, a kliens befogadó rendszerrel együtt kezeli, helyt ad a személy kezdeményezésének, elfogadja, felhasználja a hibázás lehetőségét, az abból adódó fejlődési lehetőséget. Képes munkájában elemezni a kliens egyéni szükségleteire való reflektálását, nyitott a változtatásra.

- a) Munkájában a vizsgálat, diagnosztikus megállapítás, beavatkozás-tervezés lépéseit egységben alkalmazza.
- b) A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
- c) A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében értelmezi–dokumentumelemzés, strukturált interjúk, élettörténet, anamnézis alapján.
- d) A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik.

- e) Felismeri a kliens személyiségének humánökológiai szempontok szerinti (rendszer szemléletű) fejlődését.
- f) Különleges bánásmódot igénylő kliens számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket közérthetően, szakszerűen megfogalmazza a szakértői véleményben.
- g) A kliens hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- h) A diagnosztikus munka általános céljait képes összehangolni a konkrét, diagnosztikus feladatból adódó célokkal.
- i) Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját szakmai munkájában az egyén igényeire reagáló bánásmód érvényesülését.

5. kompetencia: Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés)

Ezen a szakszolgálati területen ez a kompetencia nem releváns

6. kompetencia: Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése, önreflexió

Szakterületének megfelelő minőségű, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat. Tisztában van az alapvető értékelési és mérés metodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakszolgálati szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.

Indikátorok:

Képes a diagnosztikai és beavatkozási tevékenység folyamatának, valamint a folyamatban résztvevők fejlődésének elemzésére, értékelésére. A kapott eredmények alapján módosítja a folyamatot a szakmaiság megtartása mellett, a kliens fejlődése érdekében. Visszajelzései előre mutatóak, támogatják a kliens fejlődését és fenntartják motivációját, segítik önértékelése kialakulását, fejlődését. Saját fejlesztésű mérőeszközöket készít, amelyek beválását folyamatosan teszteli, szükség szerint módosítja.

- a) Jól ismeri a vizsgálati protokollokat, képes követelményeit ezek figyelembevételével és a kliensek személyiségének ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.
- b) Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.
- c) A kliens teljesítményének árnyaltabb megismerése érdekében speciális tudásszintmérő pedagógiai mérőeszközöket készít.
- d) A sikeres vizsgálat érdekében törekszik a folyamatos visszajelzésre.
- e) Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek.
- f) Értékeléseivel, visszajelzéseivel támogatja, motiválja, bátorítja a klienst.
- g) Pedagógiai, pszichológiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliensek önértékelését.

- h) Önállóan képes a kliens teljesítményét elemezni, az egyéni, illetve a csoportos vizsgálat során az eszközhasználatot a helyzethez igazítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés

A szakszolgálatban dolgozó szakember képes partneri együttműködésre a gyerekekkel/serdülőkkel, a szakszolgálati kollégákkal, az iskola/óvoda pedagógusaival, a szülőkkel, a klienseknek szolgáltatást nyújtó más intézmények szakembereivel. A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit, és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes a szaktudományos szakszövegek pontos értelmezésére, alapszintű szakmai szövegek megalkotására. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában.

Indikátorok:

Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek, valamint a kontextusnak. Képes a kommunikációja során a kliens érdekeinek védelmére. Kommunikációjában konstruktívan fogadja a klienssel kapcsolatban álló más érintettek szülői, pedagógusok visszajelzéseit, ezeket képes beépíteni mind a klienssel való szakmai munkába, mind a saját szakmai fejlődésébe. Szakmai szervezetekben kommunikációja kezdeményező, az ágazaton belül és az ágazatok közötti esetekben egyaránt.

- a) Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- b) A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- c) Nyitott a kliens, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó és más partnerek visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- d) A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- e) A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- f) Szakszolgálati tevékenységei során felmerülő és/vagy kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- g) A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik szakszolgálati munkatársaival a szakszolgálati munka minden területén.
- h) A vizsgálati folyamathoz megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
- i) Munkája során érthetően, a pedagógiai és pszichológiai céloknak megfelelően kommunikál.
- j) Tudatosan támogatja a kliensek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. A szakszolgálati szerepek és feladatok, valamint az ezekre ható társadalmi folyamatok, jogszabályok és etikai normák ismeretében képes megfogalmazni saját szakmai szerepvállalását. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, és ezek alapján reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől.

Indikátorok:

Elhivatottságát a kliensek iránti elkötelezettség a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Szakmai fejlődését a folyamatos tanulás, képzés és önképzés jellemzi, illetve ezt lehetővé teszi mások számára saját közreműködésével. Innovációk kezdeményezője, aktív megvalósítója, nyitott az új módszerek iránt. Fejlődésében támaszkodik a digitálisan elérhető anyagokra is. Szakmai fejlődése mellett saját mentálhigiénés karbantartását is megfelelő súllyal kezeli, aktívan tesz ennek megőrzése érdekében.

- a) Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- b) Saját pedagógiai, pszichológiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- c) Tudatosan fejleszti szakterületével kapcsolatos kommunikációját.
- d) Szakmai előrehaladása érdekében fejleszti elsődleges és kiegészítő kompetenciáit, ismereteit és készségeit, követi a pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai ismeretek változásait és személyes fejlődésében ezek figyelembevételére törekszik.
- e) Munkájában alkalmaz új módszereket, támaszkodik új tudományos eredményekre.
- f) Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatást támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- g) Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- h) Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- i) Folyamatos kapcsolatot tart azokkal a szakmai szervezetekkel, amelyek szakmai konzultációt és fejlődést elősegítő programokat szerveznek.

Gyakornok értékelésének szempontjai
a pedagógus kompetenciák és indikátorok mentén
(az Oktatási Hivatal által készített „Kiegészítő útmutató” alapján)

a logopédiai tevékenység
szakterületén

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás

A szakszolgálati területen dolgozó szakember az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, probléma-megoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai szttenderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetencia területeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről.

Indikátorok:

Szakszolgálati munkájában felhasználja szaktudományos ismereteit, ezekből a beavatkozás jellegének megfelelően válogat. Elméleti tudását képes a gyakorlatban a kliensek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni. Munkája során figyelembe veszi a kliens szükségleteit, ennek ismeretében végzi pedagógiai tervező munkáját. Gyakorlati munkájának tapasztalatai ösztönzik elméleti tudásának bővítésére.

- a) Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és a logopédiai szakterületre vonatkozó tudással rendelkezik.
- b) Rendelkezik a logopédiai tevékenységhez szükséges szakmódszertani tudással.
- c) Fogalomhasználata pontos, következetes.
- d) Kihhasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
- e) A terápiás tevékenység során képes építeni a kliens meglévő képességeire, készségeire, más forrásokból szerzett tudására.
- f) A rendelkezésére álló logopédiai terápiás/fejlesztő eszközöket – a digitális anyagokat és eszközöket is – ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
- g) Az adott logopédiai problémátípusnak, a kliens életkorának, állapotának és a helyzetnek megfelelő, változatos módszereket, fejlesztő eszközöket alkalmaz.
- h) Kliensei számára lehetővé teszi a számukra megfelelő viselkedési alternatívák kiválasztását, gyakorlását és arra ösztönzi őket, hogy valós helyzetekben is próbálják ki azokat.
- i) Tanácsadást nyújt a kliens számára, hogy problémáinak felismerését milyen gyakorlati probléma-megoldási módokkal kösse össze.

2. kompetencia: Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő probléma specifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, - képes az egyéni vagy csoportos fejlesztés foglalkozástervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszú távú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes meghatározni a vizsgált illetve a fejlesztendő területeket, a területekhez rendelt feladatok struktúráját, logikai felépítését, képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Indikátorok:

A foglalkozás, beavatkozás tervezésében betartja a szakmai előírásokat, tekintettel van a keretfeltételekre. A szakszolgálati folyamatokban megvalósuló tevékenységeit azok célja, a kliens állapota szerint tervezi. Pedagógiai munkájának tervezésében követi a szakterületi és specifikus protokoll ajánlásait. Képes a megvalósulási folyamatot illetve saját tevékenységét reflektíven követni.

- a) A célok tudatosításából indul ki. A célok meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát, a szakmai kritériumokat, és a logopédiai problématerület sajátosságait.
- b) Logopédiai munkáját éves szinten - a folyamatdiagnózis lehetőségével is számolva - egységekre és órákra bontva is megtervezi.
- c) Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a prevenció, terápiás tartalmat, a kliens előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az oktatási környezet lehetőségeit, korlátait stb.
- d) Célszerűen használja a digitális, online eszközöket.
- e) A terápiás órát a diagnosztikus cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.
- f) A kliens tevékenységét, a terápiás tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.
- g) Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- h) Alkalmazza az egyéni szükségletekre épülő fejlesztés elvét.
- i) Tudatosan törekszik a kliensek motiválására, aktivizálására.
- j) Tudatosan tervezi a terápiás foglalkozás céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, eszközöket.
- k) Többféle módszertani megoldásban gondolkodik.
- l) Terveit az óra eredményessége függvényében felülvizsgálja.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a tanulási nehézségek, a tanulási zavarok illetve a kiemelkedő képességek és teljesítmények azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok, valamint az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Fejlesztő munkájában sajátos hangsúlyt helyez a tanulási nehézségek hátterében meghúzódó elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Szülői és pedagógiai konzultációval támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett.

Indikátorok:

Képes a kliensek tágan értelmezett tanulási folyamatának támogatására. A tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználásra. Törekszik arra, hogy kliensei képesek legyenek a tanultak alkalmazására tanulási helyzetben, önbizalmuk erősödjön.

- a) Épít a kliensek egyéni szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
- b) Figyelembe veszi a kliensek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén képes változtatni előzetes terápiás tervein.
- c) Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, ahol minden kliens hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra.
- d) Tanulást, fejlődést támogató környezetet teremt a terápiás terem elrendezésével, a fejlesztő/terápiás eszközök használatával, a kliensek döntéshozatalba való bevonásával.
- e) Megfelelő útmutatókat és az önálló tanuláshoz, fejlődéshez szükséges tanulási eszközöket biztosít a kliensek számára, például webes felületeket működtet, amelyeken megtalálhatók az egyes feladatokhoz tartozó útmutatók és a letölthető anyagok.
- f) Bizonyos problématerületekre irányuló fejlesztés esetén segíti a tanulási stratégiák megtalálását, elsajátítását, gyakorlását.

4. kompetencia: A kliens igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció)

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Olyan segítő beavatkozási eljárást alkalmaz, amely állapotfelmérésre épül, és illeszkedik a kliens szükségleteihez. Rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni fejlesztést, terápiát, tanácsadást. A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülőkonzultációt és pedagógus konzultációt alkalmaz

Indikátorok:

Az egyéni beavatkozást gazdag módszertani felkészültsége alapján a kliens szükségleteit figyelembe véve valósítja meg. A képességfejlesztést és a személyiségfejlődést komplexen kezeli, helyt ad a személy kezdeményezésének, elfogadja a hibázás lehetőségét. Módszertani felkészültsége birtokában szakmailag indokolt esetekben módosítja tervezett munkáját, a kliens számára jobban elfogadható megoldásokat választ. Felismeri kompetenciájának határait, képes együttműködni a társszakmák képviselőivel.

- a) Munkájában a nevelést és az oktatást, valamint a logopédiai terápiás tevékenységet egységben szemléli és kezeli.
- b) A kliens személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
- c) A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.

- d) A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
- e) Felismeri a kliensek tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.
- f) Különleges bánásmódot igénylő kliens számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- g) Csoportos tanítás esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a kliensek egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására.
- h) A kliens hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- i) Az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.
- j) Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.

5. kompetencia: Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés)

A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning foglalkozásain harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt. A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, azok kritériumait, melyek a minőséghez, az eredményességhez, az eljárásrendhez, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatást. Képes mérlegelni, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége illetve annak hiánya, a tagok létszáma, az időpont és a helyszín körülményei, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára. A csoportos beavatkozások alkalmazása során különbséget tud tenni a tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés különféle jellemzői és eltérő módszertana között. Ezek tekintetében tisztában van saját kompetenciáival.

Indikátorok:

A csoportos beavatkozások során képes a társas kapcsolódás, az együttműködés képességeinek fejlesztésére. Figyelembe veszi az eltérő csoportos munkaformák specialitásait, a résztvevő lehetőségeit az együttműködő, biztonságot adó csoporthelyzetben. A csoportos munkaforma szabályait ismeri, törekszik arra, hogy a csoporttagok tekintettel legyenek egymás állapotára és igényeire.

- a) A csoportos fejlesztő/terápiás/foglalkozásain harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.
- b) Csoportos fejlesztő/terápiás/foglalkozásain klienseit egymás elfogadására, tiszteletére neveli.
- c) Munkájában figyelembe veszi a kliensek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- d) Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz a csoportos fejlesztő/terápiás tevékenység során.

6. kompetencia: Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése, önreflexió

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakszolgálati szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítse.

Indikátorok:

Képes a diagnosztikai és beavatkozási tevékenység folyamatának, valamint a folyamatban részt vevők fejlődésének elemzésére, értékelésére. Diagnosztikus jártassága alapján képes a kliens állapotáról, fejlődési üteméről és prognózisáról szakterületi véleményt készíteni. A kapott eredmények alapján módosítja a folyamatot a szakmaiság megtartása mellett, a kliens fejlődése érdekében. Szakmai munkájának értékelésében támaszkodik a szakterületi és specifikus protokoll ajánlásaira. Reflektív módon képes munkáját elemezni.

- a) Jól ismeri a logopédiai tevékenység szakmai kritériumait, és képes saját elvárásait ezek figyelembevételével és a kliens fejlettségének, képességeinek ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.
- b) Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.
- c) Szükség esetén saját felmérő eszközöket készít.
- d) A kliens fejlődése érdekében a fejlesztő/terápiás foglalkozásokon törekszik a folyamatos visszajelzésre.
- e) Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek.
- f) Értékeléseivel, visszajelzéseivel támogatja, motiválja, bátorítja a klienst.
- g) Logopédiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a kliens önértékelésének fejlesztését.
- h) Önállóan képes a kliens fejlődésének folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés

A szakszolgálatban dolgozó szakember képes partneri együttműködésre a gyerekekkel/serdülőkkel, a szakszolgálati kollégákkal, az iskola/óvoda pedagógusaival, a szülőkkel, a klienseknek szolgáltatást nyújtó más intézmények szakembereivel. A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkor nyelvi és problémaészlelési készségeihez. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit, és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes a szaktudományos szakszövegek pontos értelmezésére, alapszintű szakmai szövegek megalkotására. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs

forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában.

Indikátorok:

Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek valamint a kontextusnak. Képes a kommunikációja során a kliens érdekeinek védelmére. Kommunikációjában konstruktívan fogadja a klienssel kapcsolatban álló más érintettek szülőit, pedagógusok visszajelzéseit, ezeket képes beépíteni mind a klienssel való szakmai munkába, mind a saját szakmai fejlődésébe. Szakmai szervezetekben kommunikációja kezdeményező az ágazaton belül és az ágazatok közötti esetekben egyaránt.

- a) Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- b) A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- c) Nyitott a szülő, a gyermek, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó, és a segítőszakmák szakembereinek visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- d) A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkal, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- e) A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- f) Szakmai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- g) A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik szakszolgálati munkatársaival a szakszolgálati munka minden területén.
- h) A logopédiai tevékenységéhez megfelelő hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
- i) Munkája során tudatos kommunikátorként érthetően és a pedagógiai, fejlesztés céljainak megfelelően kommunikál.
- j) Tudatosan támogatja a kliensek egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.
- k) Tiszteletben tartja más szakterületek szakembereinek kompetenciáját.
- l) Szükség esetén a kliens érdekében különböző szakemberekkel team munkában dolgozik.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. A szakszolgálati szerepek és feladatok, valamint az ezekre ható társadalmi folyamatok, jogszabályok és etikai normák ismeretében képes megfogalmazni saját szakmai szerepvállalását. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, és ezek alapján reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási,

fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől.

Indikátorok:

Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség, a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Szakmai identitása megalapozott, pedagógus szerepével azonosul, konfliktushelyzetben viselkedése kongruens. Képes társszakmák képviselőivel konstruktív együttműködésre, ezekben a helyzetekben képviseli a logopédiai szakmai szempontokat. Szakmai fejlődését közösségi szerepek és feladatok vállalásával is segíti.

- a) Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- b) Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- c) Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- d) Rendszeresen tájékozódik a szakterületére és a pedagógia, gyógypedagógia, pszichológia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- e) Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.
- f) Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatástámogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- g) Élő szakmai kapcsolatrendszer alakít ki az intézményen kívül is.
- h) Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- i) Aktív résztvevője az online szakmai együttműködéseknek.

Gyakornok értékelésének szempontjai
a pedagógus kompetenciák és indikátorok mentén
(az Oktatási Hivatal által készített „Kiegészítő útmutató” alapján)

**a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
fejlesztő nevelés, konduktív pedagógiai ellátás
szakterületén**

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás

A szakszolgálati területen dolgozó szakember az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, probléma-megoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai szttenderdekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetencia területeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről.

Indikátorok:

Szakszolgálati munkájában felhasználja szaktudományos ismereteit, ezekből a beavatkozás jellegének megfelelően válogat. Elméleti tudását képes a gyakorlatban a kliensek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni.

- a) Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szakterületi (korai fejlesztés /fejlesztő nevelés /konduktív pedagógiai ellátás) tudással rendelkezik.
- b) Rendelkezik a szakterületéhez (korai fejlesztés / fejlesztő nevelés /konduktív pedagógiai ellátás) szükséges szakmódszertani tudással.
- c) Fogalomhasználata pontos, következetes.
- d) A terápiás munka során kihasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
- e) A terápiás tevékenység során képes építeni a gyermekek, serdülők meglévő képességeire, készségeire, más forrásokból szerzett tudására.
- f) A rendelkezésére álló fejlesztő eszközöket, ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
- g) Az adott diagnosztikus problématerületnek, a gyermek életkorának, állapotának, körülményeinek és a helyzetnek megfelelő, változatos módszereket alkalmaz.
- h) Kliensei számára lehetővé teszi a számukra megfelelő viselkedési alternatívák kiválasztását, gyakorlását és arra ösztönzi őket, hogy az élethelyzetekben is próbálják ki azokat.
- i) Tanácsadást nyújt a kliens számára, hogy saját problémáinak felismerését milyen gyakorlati probléma-megoldási módokkal kösse össze.

2. kompetencia: Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő probléma specifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, - képes az egyéni vagy csoportos fejlesztés foglalkozástervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszú távú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes meghatározni a vizsgált illetve a fejlesztendő területeket, a területekhez rendelt feladatok struktúráját, logikai felépítését, képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Indikátorok:

A szakszolgálati folyamatokban megvalósuló tevékenységeit azok célja és a kliens állapota szerint tervezi. Képes a megvalósulási folyamatot illetve saját tevékenységét reflektíven követni. A módszereket széles körből válogatja, a fejlődési folyamatot, a terápiás tevékenységet szem előtt tartva.

- a) A szolgáltatás céljainak meghatározásához figyelembe veszi a kliens állapotát és az állapothoz illeszkedő eljárásokat.
- b) Fejlesztő/terápiás munkáját a kliensek képességeinek és haladási tempójának figyelembe vételével tervezi meg.
- c) A tervezés során a komplex fejlesztő/terápiás program tartalmazza az egyénre és a csoportra szabott különféle mozgásos és más készségfejlesztő feladatok gyakorlását, és az újonnan illetve az újra tanultak alkalmazását különböző szituációkban.
- d) A foglalkozást a fejlesztési célnak megfelelően, logikusan építi fel.
- e) Az ellátott személy tevékenységét, a terápiás tevékenységet, a fejlődési folyamatot tartja szem előtt.
- f) Használja a modellkövető tanulásban rejlő lehetőségeket.
- g) Terveiben alkalmazza a differenciálás elvét.
- h) Terveiben tudatosan törekszik az ellátottak motiválására, aktivizálására.
- i) Tudatosan tervezi a terápiás/fejlesztő foglalkozás céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, eszközöket.
- j) Tervezése során többféle megoldásban gondolkodik.
- k) Terveit az eredményesség függvényében felülvizsgálja.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a tanulási nehézségek, a tanulási zavarok illetve a kiemelkedő képességek és teljesítmények azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok, valamint az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Fejlesztő munkájában sajátos hangsúlyt helyez a tanulási nehézségek hátterében meghúzódó elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Szülői és pedagógiai konzultációval támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett.

Indikátorok:

Képes a kliensek tágan értelmezett tanulási folyamatának támogatására, a tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználásra. Ismeri és használja az adott típusú tanulást támogató eszközöket.

- a) Épít a kliens motivációira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődését.
- b) Figyelembe veszi a kliens aktuális fizikai, érzelmi állapotát, s szükség esetén változtat az előzetes terápiai tervein.
- c) Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, ahol minden kliens hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra.
- d) Támogató környezetet teremt a terápiai terem elrendezésével, a fejlesztő/terápiai eszközök használatával, a kliensek iránti elfogadó attitűd fenntartásával.

4. kompetencia: A kliens igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció)

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Olyan segítő beavatkozási eljárást alkalmaz, amely állapotfelmérésre épül, és illeszkedik a kliens szükségleteihez. Rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni fejlesztést, terápiát, tanácsadást. A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülőkonzultációt és pedagógus konzultációt alkalmaz

Indikátorok:

Az egyéni beavatkozást gazdag módszertani felkészültsége alapján a kliens szükségleteit figyelembe véve valósítja meg. A képességfejlesztést és a személyiségfejlődést komplexen kezeli, helyt ad a személy kezdeményezésének, elfogadja a hibázás lehetőségét. Támogatja a kliens autonómia iránti törekvéseit, képes ehhez más szakemberek segítségét is igénybe venni. A beavatkozási folyamat során elfogadja a kliens fejlődési ütemét, a célokat részcélokra bontja, miközben a fejlesztésben törekszik az egyéni bánásmód megvalósítására és a kitűzött célok megvalósítására.

- a) Munkájában érvényesíti az aktív tanuláson alapuló sokoldalú fejlesztést, a szakterületére vonatkozó specifikus ellátást egységben szemléli és kezeli.
- b) Az ellátottak személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
- c) A kliens személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.
- d) A kliens teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
- e) Felismeri a kliens tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számára segítséget nyújtani, vagy más szakembertől segítséget kérni.
- f) Csoportos foglalkozás esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a kliensek egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására.
- g) A kliens hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.

- h) Tudatosítja a távlati célt és megmutatja a cél eléréséhez vezető utat. A közeli fejlesztési célok kijelölésével teljesíthető, egységes célrendszert hoz létre.
- i) Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.

5. kompetencia: Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés)

Ezen a szakszolgálati területen ez a kompetencia nem releváns

6. kompetencia: Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése, önreflexió

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakszolgálati szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítsé.

Indikátorok:

Képes a diagnosztikai és beavatkozási tevékenység folyamatának, valamint a folyamatban részt vevők fejlődésének elemzésére, értékelésére. A kapott eredmények alapján módosítja a folyamatot. A fejlődést a kliens önmagához viszonyított változásához képest értékeli. A változás mértékét folyamatosan követi és beavatkozását ennek megfelelően módosítja.

- a) Jól ismeri a szakterületének szakmai kritériumait, fejlesztési célkitűzéseit ezek figyelembevételével és a gyermek/serdülő fejlettségének, képességeinek ismeretében pontosan körülhatárolja, a célok megvalósulását segítő módszereket, eljárásokat következetesen alkalmazza.
- b) Céljainak megfelelően, változatosan és nagy körültekintéssel választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.
- c) A kliens fejlődése érdekében a fejlesztő/terápiás foglalkozásokon törekszik a folyamatos visszajelzésre.
- d) Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek.
- e) A kliens induló állapotához viszonyítja a fejlődést. Értékeléseivel, visszajelzéseivel támogatja, motiválja, bátorítja a klienst.
- f) Önállóan képes a kliens fejlődésének folyamatos értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés

A szakszolgálatban dolgozó szakember képes partneri együttműködésre a gyerekekkel/serdülőkkel, a szakszolgálati kollégákkal, az iskola/óvoda pedagógusaival, a szülőkkel, a klienseknek szolgáltatást nyújtó más intézmények szakembereivel. A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre, alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit, és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes a szaktudományos szakszövegek pontos értelmezésére, alapszintű szakmai szövegek megalkotására. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában.

Indikátorok:

Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek, valamint a kontextusnak. Képes a kommunikációja során a kliens érdekeinek védelmére. Kommunikációjában konstruktívan fogadja a klienssel kapcsolatban álló más érintettek szülei, pedagógusok visszajelzéseit, ezeket képes beépíteni mind a klienssel való szakmai munkába, mind a saját szakmai fejlődésébe. Szakmai szervezetekben kommunikációja kezdeményező, az ágazaton belül és az ágazatok közötti esetekben egyaránt.

- a) Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- b) A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- c) Nyitott a szülő, a gyermek, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó, és a segítőszakmák szakembereinek visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- d) A kliens érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- e) Megbeszéléseken, vitákban, értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- f) Szakmai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- g) A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik szakszolgálati munkatársaival a szakszolgálati munka minden területén.
- h) Az elláttal folytatott munkához megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
- i) Munkája során érthetően és pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. A szakszolgálati szerepek és feladatok, valamint az ezekre ható társadalmi folyamatok, jogszabályok és etikai normák ismeretében képes megfogalmazni saját szakmai szerepvállalását. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés

állapotának karbantartására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, és ezek alapján reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől.

Indikátorok:

Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség, a folyamat valamennyi szereplője és önmaga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására. Ismeri és használja a pedagógia, a pszichológia, közvetlen szakterületi eredményeit. Nyitott a digitális eszközök, módszerek adekvát használatára. Szerepet vállal a intézmény folyamatos szakmai fejlődésének elősegítésében.

- a) Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- b) Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- c) Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- d) Rendszeresen tájékozódik a szakterületére vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- e) Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.
- f) Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatást támogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- g) Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- h) Részt vesz innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- i) Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.

Gyakornok értékelésének szempontjai
a pedagógus kompetenciák és indikátorok mentén
(az Oktatási Hivatal által készített „Kiegészítő útmutató” alapján)

a gyógytestnevelés
szakterületén

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos és gyakorlati tudás

A szakszolgálati területen dolgozó szakember az általa ellátott szakterület alapvető fogalmainak, ezek összefüggéseinek, megismerési-, probléma-megoldási módszereinek, szaktudományos követelményeinek ismeretében, valamint a szakterületi protokollokban lefektetett és más szakmai sztemdekekben meghatározott feltételek megteremtése révén, képes olyan körülményeket biztosítani, amelyek révén lehetővé válik a kliensek személyes szükségleteit és igényeit szolgáló készségek és attitűdök megerősítése vagy megváltoztatása. Képes a különböző fejlesztési céloknak megfelelő állapotfelmérő eljárások valamint egyéni vagy csoportos beavatkozási stratégiák kiválasztására és alkalmazására. Figyelembe veszi a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális anyagok hatékony és szakszerű alkalmazását. Képes azonosítani a fejlődési akadályozottság területére illetve a kiemelkedő képességre vonatkozó speciális szakmai kompetenciák érvényességi körét, erős oldalait és korlátait, ezzel együtt ismeretekkel bír a kliens más kompetencia területeit is érintő megismerési és beavatkozási lehetőségekről.

Indikátorok:

Szakszolgálati munkájában felhasználja szaktudományos ismereteit, ezekből a beavatkozás jellegének megfelelően válogat. Elméleti tudását képes a gyakorlatban a kliensek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni. Szaktudományának ismerete mellett rendelkezik pedagógiai, didaktika ismeretekkel, amelyeket felhasznál munkájában. Változatos módszereket, eszközöket, szükség szerint digitális tananyagokat alkalmaz.

- a) Alapos, átfogó és korszerű pedagógiai szaktudományos és szaktárgyi tudással rendelkezik, továbbá az orvosi szakértői véleményben leírtak értelmezéséhez szükséges tudást birtokolja.
- b) Rendelkezik a szaktárgy tanításához szükséges tantervi és szakmódszertani tudással.
- c) Fogalomhasználata pontos, következetes.
- d) Kihhasználja a kliens egyedi jellemzői közötti (belső) és a támogató társas környezet erőforrásai közötti (külső) kapcsolódási lehetőségeket.
- e) A szaktárgy tanítása során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására.
- f) A rendelkezésére álló tananyagokat, eszközöket – a digitális anyagokat és eszközöket is – ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja.
- g) A szaktárgynak és a tanítási helyzetnek megfelelő, változatos oktatási módszereket, fejlesztő eszközöket alkalmaz.
- h) Tanítványait önálló döntéshozatalra, önálló cselekvésre, a tanultak alkalmazására, valamint az egészséges életvitelre neveli.
- i) Törekszik az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek felismertetésére.
- j) Tanítványjaiban kialakítja az online információk befogadásának, feldolgozásának, továbbadásának kritikus, etikus módját.

2. kompetencia: Foglalkozás, beavatkozás tervezése, önreflexiók

Képes szakterületén a kliens életkorának megfelelő probléma specifikus egyéni és csoportos felmérések előkészítésére és megtervezésére, - képes az egyéni vagy csoportos fejlesztés foglalkozástervének elkészítésére, illetve több ülést átfogó hosszú távú beavatkozási tervek létrehozására. Korszerű szakterületi ismereteinek birtokában, céljainak megfelelően képes meghatározni a vizsgált illetve a fejlesztendő területeket, a területekhez rendelt feladatok struktúráját, logikai felépítését, képes véleményt alkotni a kiválasztott feladat, stratégia kliensre gyakorolt hatásáról.

Indikátorok:

A szakszolgálati folyamatokban megvalósuló tevékenységeit azok célja, a kliens állapota szerint tervezi. Képes a megvalósulási folyamatot, illetve saját tevékenységét reflektíven követni. Tervező munkájában a tanulási-tanítási folyamatot tematikusan és órákra bontottan is tervezi. Módszerei változatosak, a tanulói aktivitásra építettek.

- a) A célok tudatosításából indul ki. A célok meghatározásához figyelembe veszi a tantervi előírásokat, az intézmény pedagógiai programját. A tanulók speciális igényeit.
- b) Pedagógiai munkáját éves szinten, tanulási- tanítási (tematikus) egységekre és órákra bontva is megtervezi.
- c) Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a tanulók előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az oktatási környezet lehetőségeit, korlátait stb.
- d) Célszerűen használja a digitális, online eszközöket.
- e) Az órát a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.
- f) A tanulók tevékenységét, a tanulási folyamatot tartja szem előtt.
- g) Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- h) A tanulást támogató környezetet teremt, például a tornaterem elrendezésével, az eszközök használatával
- i) Tudatosan törekszik a tanulók motiválására, aktivizálására.
- j) Tudatosan tervezi a tanóra céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, taneszközöket.
- k) Többféle módszertani megoldásban gondolkodik.
- l) Terveit az óra eredményessége függvényében felülvizsgálja.

3. kompetencia: A tanulás támogatása

Állapotmegismerő tevékenysége során a tanulási nehézségek, a tanulási zavarok illetve a kiemelkedő képességek és teljesítmények azonosításánál a szakterületi protokollok ajánlásainak figyelembe vételével végzi munkáját. Speciális erőfeszítést tesz az egyéni tanulási stílus megismerésére, a tanulás-módszertani hiányosságok, valamint az érzelmi és motivációs akadályok feltárására. Fejlesztő munkájában sajátos hangsúlyt helyez a tanulási nehézségek hátterében meghúzódó elemi készségek fejlesztésére, a teljesítményt befolyásoló negatív érzelmek, például szorongás, harag, tehetetlenség élmény csökkentésére. Szülői és pedagógiai konzultációval támogatja az attitűdváltozás és készségfejlesztés kiterjesztését, melyet kétszemélyes helyzetben vagy fejlesztő/terápiás kiscsoportban a kliensre összpontosítva kezdeményezett.

Indikátorok:

Képes a tanulók tanulási folyamatának támogatására. A tanulás belső, külső feltételeinek megteremtésére, a tanulók fizikai, érzelmi állapotának figyelembevételére, a visszajelzés motiváló hatásainak kihasználásra. Speciális eszközökkel, módszerekkel támogatja tanulói önálló tanulását.

- a) Épít a tanulók szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.
- b) Figyelembe veszi a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes tanítási tervein.
- c) Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalomteli légkört alakít ki, ahol minden tanuló hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra.
- d) A tanulást támogató környezetet teremt például a tornaterem elrendezésével, az eszközök használatával.
- e) Megfelelő útmutatókat és az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket biztosít a tanulók számára, pl. webes felületeket működtet, amelyeken megtalálhatók a különböző betegségekhez tartozó korrekciós gyakorlatsorok és ezekhez tartozó útmutatók, továbbá letölthető anyagok.
- f) Kihhasználja a tananyagban rejlő lehetőségeket a tanulási stratégiák elsajátítására, gyakorlására.
- g) Tanítványaiiban igyekszik kialakítani az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét, a minőségi feladat-végrehajtás iránti igényt.

4. kompetencia: A kliens igényeit és szükségleteit figyelembe vevő egyéni beavatkozás (gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció)

A szakmai protokolloknak megfelelően kezdeményez és tart fenn segítő kapcsolatot. A preventív szemlélet alapján egyéni segítő beavatkozást valósít meg a szűrés által kimutatott, de a diagnosztikus kritériumot el nem érő magatartási problémák esetében (gondozás, fejlesztés, tanácsadás, konzultáció). A kliens teljes személyiségének megismerésére, ismereteinek, tudásának kibontakoztatására törekszik. Olyan segítő beavatkozási eljárást alkalmaz, amely állapotfelmérésre épül, és illeszkedik a kliens szükségleteihez. Rövid és hosszú távú célok alapján végez egyéni fejlesztést, terápiát, tanácsadást. A kliens életkorát és együttműködését valamint a probléma típusát figyelembe véve szülőkonzultációt és pedagógus konzultációt alkalmaz

Indikátorok:

Az egyéni beavatkozást gazdag módszertani felkészültsége alapján a kliens szükségleteit figyelembe véve valósítja meg. A képességfejlesztést és a személyiségfejlődést komplexen kezeli, helyt ad a személy kezdeményezésének, elfogadja a hibázás lehetőségét. Komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ismeri és a fejlesztési folyamatban felhasználja a tanulók egyéni jellemzőit, speciális fejlesztési terveket készít számukra. Csoportos foglalkozások esetén is szem előtt tartja a tanuló egyéni fejlődési szükségletét.

- a) Munkájában a nevelést és az oktatást egységben szemléli és kezeli.
- b) A tanulói személyiség(ek) sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.
- c) A tanuló(k) személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.

- d) A tanuló(k) teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.
- e) Felismeri a tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni.
- f) A gyógytestnevelés területétől eltérő, más területen különleges bánásmódot igénylő tanuló vagy tanulócsoporthoz számára speciális fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- g) Csoportos foglalkozás esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a tanulók egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására.
- h) A tanuló hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- i) Az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.
- j) Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.

5. kompetencia: Csoportos beavatkozás (tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés)

A csoportos fejlesztő/tanácsadó/terápiás/ tréning foglalkozásain harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt. A csoportszervezésben és vezetésben érvényre juttatja a beavatkozások elfogadott protokolljait, azok kritériumait, melyek a minőséghez, az eredményességhez, az eljárásrendhez, a kliens és a segítő szakember közti kapcsolat létrehozásához adnak útmutatást. Képes mérlegelni, hogy a csoporttagok részvételének önkéntessége illetve annak hiánya, a tagok létszáma, az időpont és a helyszín körülményei, a tagok csoporton kívüli kapcsolatai milyen befolyást gyakorolhatnak a csoportdinamikára. A csoportos beavatkozások alkalmazása során különbséget tud tenni a tréning, gondozás, fejlesztés, terápia, tanácsadás, konzultáció, mediáció, konfliktuskezelés, képzés különféle jellemzői és eltérő módszertana között. Ezek tekintetében tisztában van saját kompetenciáival.

Indikátorok:

A csoportos beavatkozások során képes a társas kapcsolódás, az együttműködés képességeinek fejlesztésére. Figyelembe veszi az eltérő csoportos munkaformák specialitásait, a résztvevő lehetőségeit, az együttműködő, biztonságot adó csoporthelyzetben. A csoportban felmerülő problémákat az együttműködésre alapozva hatékonyan kezeli. Tevékenységét az együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.

- a) Óráin harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt.
- b) Tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére neveli.
- c) Munkájában figyelembe veszi a tanulók és a tanulóközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- d) Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.
- e) Az iskolai, órai konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, következetes és kiszámítható értékeléssel.

- f) A csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli.
- g) A tanulók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti a tanulók vitakultúráját.
- h) Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
- i) Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit.

6. kompetencia: Az állapotfelmérés és a beavatkozási tevékenységek rendszeres értékelése, elemzése, önreflexió

Szakterületének megfelelő minőségi, sztenderdizált és protokollok által támogatott állapotfelmérő eszközöket használ munkájában, szükség esetén egyszerű kérdőíves felmérő eszközöket készít. Ezek figyelembe vételével valamint saját kompetenciáinak és a kliens szükségleteinek ismeretében következetesen alkalmazza azokat. Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel, és elfogadja ezek szükségességét a szakszolgálati szakmai tevékenységek elemzésében, értékelésében. Ha az ellátott szakfeladat a kliens értékelését lehetővé teszi, értékeléseit és visszajelzéseit úgy végzi, hogy ezzel a kliens fejlődését segítsé.

Indikátorok:

Képes a diagnosztikai és beavatkozási tevékenység folyamatának, valamint a folyamatban részt vevők fejlődésének elemzésére, értékelésére. A kapott eredmények alapján módosítja a folyamatot a szakmaiság megtartása mellett, a kliens fejlődése érdekében. A kapott eredmények alapján képes saját tevékenységének módosítására. Tevékenységéhez speciális eszközöket használ, szükség szerint fejleszt.

- a) Jól ismeri a szaktárgy tantervi követelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.
- b) Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.
- c) A tanulók fejlődését nyomon követő képességfelmérő tesztek készítését, vagy sztenderdeket alkalmaz.
- d) A tanulás támogatása érdekében az órákon törekszik a folyamatos visszajelzésre.
- e) Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek.
- f) Értékeléseivel, visszajelzéseivel a tanulók fejlődését segíti.
- g) Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.
- h) Önállóan képes a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

7. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés

A szakszolgálatban dolgozó szakember képes partneri együttműködésre a gyerekekkel/serdülőkkel, a szakszolgálati kollégákkal, az iskola/óvoda pedagógusaival, a szülőkkel, a klienseknek szolgáltatást nyújtó más intézmények szakembereivel. A kliensnek nyújtott szakmai kommunikációjában érzékenyen reagál a kulturális különbségekre,

alkalmazkodik a kliens mindenkori nyelvi és problémaészlelési készségeihez. Nyitott a konfliktushelyzetek és a problémák feltárására és megoldására, szükség esetén külső szakmai segítség felhasználásával. Különböző szakmai helyzetekben képes nyílt és hiteles kommunikációra, képes felismerni és értelmezni kommunikációs nehézségeit, és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes a szaktudományos szakszövegek pontos értelmezésére, alapszintű szakmai szövegek megalkotására. Tájékozott a szakterületéhez kötődő információs forrásokról, szervezetekről és ezek elérhetőségéről, kezeléséről. Ezeket a forrásokat készségszinten használja szakmai munkájában.

Indikátorok:

Kommunikációja megfelel a partner kognitív és érzelmi állapotának, aktuális jellemzőinek, valamint a kontextusnak. Képes a kommunikációja során a kliens érdekeinek védelmére. Kommunikációjában konstruktívan fogadja a klienssel kapcsolatban álló más érintettek, szülők, pedagógusok visszajelzéseit, ezeket képes beépíteni mind a klienssel való szakmai munkába, mind a saját szakmai fejlődésébe. Szakmai szervezetekben kommunikációja kezdeményező, az ágazaton belül és az ágazatok közötti esetekben egyaránt.

- a) Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- b) A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- c) Nyitott a szülő, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó, a speciális információkkal rendelkező iskola-egészségügyi és testnevelő kollégák visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- d) A diákok érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, az iskola-egészségügyi és testnevelő kollégákkal, szervezetekkel.
- e) A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- f) Iskolai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.
- g) A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai és tanulásszervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.
- h) A tanuláshoz megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.
- i) Munkája során érthetően és pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- j) Tudatosan támogatja a diákok egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.
- k) Együttműködő csoportot alkot a szülőkkel, az iskola-egészségügyi munkatársakkal és a pedagógus kollégákkal.
- l) Tiszteletben tartja más szakterületek szakembereinek kompetenciáját.

8. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a képzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak. A szakszolgálati szerepek és feladatok, valamint az ezekre ható társadalmi folyamatok, jogszabályok és etikai normák ismeretében képes megfogalmazni saját szakmai szerepvállalását. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére,

a segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, és ezek alapján reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Folyamatosan tájékozódik szakterülete legfrissebb eredményeiről, készségeit, eljárásait továbbképzéssel korszerűsíti. Jól eligazodik a szakterületével összefüggő szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a szaktudományos kutatás, fejlesztés és innováció sajátosságaival. Meghatározott időközönként szakmai konzultációt vesz igénybe tapasztaltabb, képzettebb szakemberektől.

Indikátorok:

Elhivatottság, a kliensek iránti elkötelezettség, a folyamat valamennyi szereplője és ön maga iránti felelősség jellemzi. Képes az önelemzésre, a saját és a környezet erőforrásainak célszerű, etikus felhasználására – elkötelezett pedagógiai tevékenysége folyamatos fejlesztése mellett. Szakterülete fejlődését követi, eredményeit felhasználja napi munkájában. Intézményen belüli és azon kívüli kapcsolatai támogatják szakmai fejlődését.

- a) Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- b) Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- c) Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- d) Rendszeresen tájékozódik a szaktárgyára és a pedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- e) Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.
- f) Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatástámogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.
- g) Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- h) Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- i) Folyamatos kapcsolatot tart azokkal a szakmai szervezetekkel, amelyek szakmai konzultációt és fejlődést elősegítő programokat szerveznek.
- j) A segítő kapcsolat hitelességének fenntartása érdekében gondot fordít saját mentálhigiénés állapotának karbantartására.
- k) Munkáját úgy végzi, hogy az megfeleljen a szakképzettségére és szakterületére vonatkozó szakmai etikai kódex előírásainak.

2. számú melléklet

Tagintézmény megnevezése:

Címe:

Értékelő lap

(hospitálások, konzultációk és a gyakornok önértékelése alapján)

Az értékelt személy adatai:

Név:

Születési hely, idő:

Munkakör:

Az értékelés időpontja:

Az értékelés megállapításai:

Fejlesztendő területek:

Javasolt célok, feladatok:

A gyakornok felkészítésében részt vett kollégák:

Az értékelt észrevételei:

Budapest,

.....
értékelést végző
mentor

.....
értékelt
gyakornok

.....
tagintézmény igazgató

3. számú melléklet Segédanyagok

A gyakornok önértékelésének szempontjai

A gyakornoki szabályzatban megjelölt kiemelt szempontokon felül az alábbiak szerint készülhet fel a gyakornok az önértékelésre:

- Mely feladatok voltak számára a legfontosabbak, legérdekesebbek?
- Mely feladatok igényelték a legtöbb felkészülést?
- Milyen eredményeket ért el?
- Sikerült-e a kitűzött célokat megvalósítani?
- Milyen problémákba ütközött a feladatok megvalósítása során?
- Eddigi tapasztalatai alapján hogyan lehetne ezeket a problémákat kiküszöbölni?
- Meglátása szerint mik az erősségei, gyengeségei?
- Mely területeken szeretne több tapasztalatot szerezni?
- Vannak-e olyan képességei, amelyeket az eddigiekben nem használt, de szeretné jobban hasznosítani?
- Milyen segítségre lenne szüksége a vezető részéről?
- Milyen segítségre, támogatásra lenne szüksége a szakmai segítő részéről?
- Milyen segítségre, támogatásra lenne szüksége a többi kolléga részéről?

A gyakornok értékelő megbeszélésre való felkészülését segítheti az alábbi önismereti kérdőív is:

- Pontosan végzi-e munkáját?
- Betartja-e a határidőket?
- Milyen típusú feladatok jelentettek leginkább nehézséget?
- Ismeri az Önnel szemben támasztott követelményeket, elvárásokat?
- Ha hibázott, kiben, miben kereste/találta meg az okokat? Magában, kollégákban, gyermekekben, szülőkben, egyéb külső körülményekben?
- Megfelelőnek tartja-e az időgazdálkodását?
- A feladatok megoldása során kialakít-e prioritásokat? Ezeket betartja-e?
- Felméri-e előre a megvalósítás lehetőségeit?
- Képes-e megfelelő részfeladatokra bontani a megoldandó problémát?
- Megítélése szerint megfelelő szinten ismeri a szakmai szabályokat, előírásokat?
- Szigorúan betartja-e a szabályokat, szakmai előírásokat?
- Inkább a szabályok, szakmai előírások szerint, vagy azok mellőzésével szeretné végezni a munkáját?
- Amióta befejezte tanulmányait, mit tett, hogy tudása naprakész legyen?
- Ön szerint milyen kép alakult ki Önről a vezetőiben, szakmai segítőjében, munkatársaiban, tanulóiban, szülőkben?
- Amennyiben voltak konfliktusok, mi lehetett ezek forrása?
- Döntéseiben tud-e elfogulatlan lenni?
- Vállalta feladataiért, döntéseiért a felelősséget?
- Milyen esetekben kellett a vezető, más kolléga segítségét kérnie egy konfliktus megoldásához?

A gyakornok felkészítésének lehetséges főbb témakörei

(a szakmai segítő számára)

- Szervezeti kultúra megismerése
 - a) A közalkalmazotti lét, a pedagógushivatás, munka, pálya megismerése
 - b) Az intézmény egységeinek, folyamatainak, feladatainak, a benne dolgozóknak a megismerése
 - c) Az intézményi működést szabályozó dokumentumoknak a megismerése
 - d) Az intézmény írott és íratlan szabályai
 - e) A szervezeti kultúra jellemzőinek, belső értékeknek a megismerése
 - f) A pedagógus etika, viselkedés szabályainak megismerése
 - g) Viselkedés szabályai a vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkal
 - h) A kommunikáció szabályai vezetőkkel, munkatársakkal, tanulókkal, szülőkkal, mindazokkal, akikre kiterjednek az intézmény kapcsolatai

- A szervezet megismertetése
 - a) A közoktatási rendszer felépítése
 - b) Szervezeti struktúra
 - c) Kinevezés
 - d) Munkakör
 - e) A szolgálati út

(a gyakornoki szabályzatban meghatározott jogszabályok, intézményi alapidokumentumok alapján)

- Kompetenciák fejlesztése
 - a) Erősségek, gyengeségek
 - b) Kompetenciák
 - c) Képességleltár
 - d) Célok, ambíciók
 - e) Saját fejlődési területek meghatározása
 - f) Szerepek a csoportban
 - g) Időgazdálkodás
 - h) Kommunikáció
 - i) Konfliktuskezelés
 - j) Együttműködés